

Lovasíjász-őstörténetünk: szkíta-hun-magyar azonosság és archeogenetika

Lovasíjász-őstörténetünk évezredek átívelő emlékeztetmíveltségi értéktára a szkíta-hun-magyar azonosság jegyében folytatott XXI. századi archeogenetikai kutatások eredményeinek értelmezése terén kimagasló jelentőséggel bír! Szkítia magyar őstörténetünk legfontosabb emlékeztetmíveltségi öröksége, melynek jelentősége a XII–XIII. századi krónikáirónk, Anonymus révén írásban is rögzítésre került. Három évezreddel ezelőtti őseink lovas nemzet mivoltukban, lovas íjászként léptek át a történelem küszöbén! Ezen különleges hadművészeti értéktárat nevezték el (szintén három évezreddel ezelőtt) a görögök szkítának, amely íjlesztő értelmű. Anonymus krónikája a szkíta-hun-magyar azonosság alapvetése jegyében felmutatta lovasíjász-őstörténetünk értékvilágát. A XIII. századi magyar korszellem tudására kapcsán pedig indokolt arra is utalni, hogy e században IV. Béla királyunknak köszönhetően megvalósult a második honalapítás, melynek eredményei megszületésében a magyar lovasíjász-haderőnek is hatalmas szerepe volt. 750 esztendővel ezelőtt, 1270-ben hunyt el országszervező uralkodónk, ezért bízom abban, hogy 2020-ban kiemelkedő jelentőségű megemlékezések keretében lesz lehetőség arra, hogy IV. Béla királyunk előtt méltó módon tisztelegjen XXI. századi magyar nemzetünk a Kárpát-medencében!

I. A XIX. századi „akadémiai képes krónika” tanúbizonysága szkíta-hun-magyar őseinkről tudománypalotánk dísztermében

Lovasíjász-nemzetünk évezredek átívelő jelentőségű hadművészeti világa a legfontosabb történelmi örökségünk! Ez fejeződik ki a magyar műveltségi kör szkíta fogalmában. Ezen alapvetés jegyében indokolt Szkítiára gondolnunk,

hiszen e tudás fényében került sor a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Történelmi Társulat XIX. századi megalapítására! A tudományosságot és hazafiságot erősítő nemzeti történetírás méltó hagyományaihoz való visszatérés céljából lényeges, hogy történelmi könyveinkben a magyarság szkíta eredetét igazoló tények a Magyar Katolikus Lexikonban szereplő igaz összefüggésekkel egyetemben rögzítésre kerüljenek. Lovasíjász-nemzetünk szkíta volta kapcsán fontos hangsúlyoznom, hogy a Magyar Katolikus Lexikon őrzi azt az emlékeztetmíveltségi örökséget, melyet a XIX. századi Magyar Tudományos Akadémiát megteremtő reformkor kimagasló értékeit felmutató történelmi személységei képviseltek: ehhez kell visszatérnünk a méltó és igaz tudományosság révén! Szkíta ősiségünk, lovas nemzet voltunk okán emelem ki, hogy a Magyar Tudományos Akadémián képi valóságként is igazolást nyert ez a szkíta-magyar tudástár, hiszen a díszteremben Lotz Károly *Szent István kora* című hatalmas falfestményén ott ékeskedik a következő felirat: „Emlékezzünk régiekkel...”! E XIX. századi „akadémiai képes krónika” jelentősége tudománypalotánk dísztermében oly hatalmas, melyre tekintettel (az akadémiai, tudományos és művészi hitvallás emlékeztetmíveltségi összefüggéseinek jegyében) érdemes hivatkoznom a következő adalékra. A krakkói egyetemen tanult ferences szerzetes és költő Csáti Demeter *Ének Pannónia megvétele-ről* című XVI. századi műve első verssoraiban a következőket rögzítette:

„Emlékezzünk régiekrel,
Az Scythiából kijöttékrel,
Magyaroknak eleikrel,
És azoknak vitézségekrel!”

Az 1867-ben alapított Magyar Történelmi Társulat pecsétjén is ott ékeskedik az „Emlékezzünk

régiekről...”-felirat. A XIX. századi magyar akadémikusaink megpecsételt tudást és hitvallást tettek a magyarság szkíta eredetéről! Indokolt rögzítenem a következőket is: amikor a magyarság művelt tudósai a valóságos történelmi gyökerű emlékezetműveltség révén önnön népüket szkítának hívták, és a magyarság származási területét Szkítiának nevezték, akkor e görög szót azért használták, hogy más európai népek művelt tudósai számára is nyilvánvaló legyen a magyar származástudat. Ezt azért fontos hangsúlyoznom, mert egészen a XIX. századig az európai műveltség legjelentősebb képviselői a görög és a latin nyelvtudás keretei között értelmezték a múltat. A görög szkíta szó valójában egy műveltségi fogalom, melyet a görögök használtak egy meghatározott életmódot képviselő népesség megjelölésére. Ez a „szkíta” életmód a lovasíjász-műveltségi körre vonatkozik a görögök szóhasználatában: a szkíta szó valójában ifjesítő értelmű. Ez azt is jelenti, hogy aki nem göröggént a szkíta fogalmat használta, az valójában művelt ember volt: a magyar műveltségi körben a szkíta fogalom azért honosodott meg, mert a magyarság a középkor diplomáciai és műveltségi kapcsolatrendszerében e görög szót használta magyar őseinek lovasíjász-életmódjára utalva. Európa történelmében egy olyan középkori nagyhatalmat megteremtő nemzet van, jelesül a magyar, melynek történelmében a lovasíjász-műveltség évezredek óta jelen volt: a középkori nyugati népeknek „*A magyarok nyilaitól ments meg Uram minket!*” szólása ennek máig ható emléke! Egy másik fontos görög fogalom a kentaur: ez a görög mitológia szóhasználatában szintén a lovával egybeforrt lovas íjász által képviselt magas műveltséget jelenti. A szkíta és a kentaur fogalom együttes értelmében azt a lovasíjász-műveltséget jelenti, melynek a rendkívül fejlett állattenyésztés volt az alapja. E kimagasló értéket képviselő pásztoréletmód kapcsán Bölcs Leó görög császár azt írta a magyarokról, hogy a „*lovaikat télen-nyáron szakadatlanul legeltetik*”; és a magyar katonai fölénynek legfőbb oka az effajta legeltetés volt. Zolnay László pedig ezt fogalmazta meg: „*A ló szőrére háromszázhuszonegy szavunk van. Egyedül a pej ló színváltozatára tizenkét szavunk. A szarvasmarhát kétszázötvenhárom féle szóval illeti a*

magyar ember. A marhaszarv állását pedig nem kevesebb, mint hetvenegy szóval. Ilyen gazdag szókinccs pedig csak sok évszázad alatt alakulhat ki. [...] Kialakulásába egy évezred is beléltelt.” (1) Lovasíjász-nemzetünk, pusztai pásztorlovagjaink, azaz csikósaink és gulyásaink lovas életmódja okán indokolt felidézni Csokonai Vitéz Mihály sorait is: „*Magyarjaim! Literátorok! Ne csak a külföldi írókat olvassátok, hanem keressétek fel a [...] magyart az ő erdeiben és az ő scytha pusztáiban, [...] hallgassátok figyelemmel a danoló falusi leányt és a jámbor puttonyost; akkor találtok rá az Árpád szerencsi táborára, akkor lelitek fel a nemzetnek ama mohos, de annál tiszteletesebb maradványit.*” (2) A fenti összefüggésekre tekintettel indokolt arra is utalnom, hogy a Magyar Tudományos Akadémia közismert jelképe szintén a magyarság szkíta-hun eredetének és filhellén műveltségének fényében értékelendő! A Magyar Tudományos Akadémia megalapítását az országgyűlési felajánlásával elindító gróf Széchenyi István megbízást adott Johann Ender számára egy festmény megalkotására: az elkészült művészeti alkotás a *Borúra derű* címmel a magyar akadémiai eszme igen látványos és kimagasló műveltségi megjelenítője lett. A XIX. századi alapítók magyar őstörténelmi hitvallása és a tudományosságot méltón felmutató történelmi látásmódja fogalmazódott meg ebben a művészi alkotásban. A Magyar Tudományos Akadémia jelképe lett ez a műalkotás! A reformkori magyarság kimagasló értéket képviselő nemzeti öntudattal rendelkezett: szkíta-hun-magyar azonosságunk e jelkép által is igazolást nyert. E festmény központi szereplője Hungária nőalakja. Magyarország és a nemzet fenséges nőalakban való ábrázolása rendkívül jelentős a magyar világkép értéktárában. Hungária jobb kezében a magasra emelt kehely az istenadta műveltség és tudás jelképe, és ekként szintén a magyar lovasíjász-ösiségünkre, a görög szkíta szóval illetett világra utal. Egyetemes jelentőségű történelmi üzenet ez, hiszen már a görög Hérodotosz is tudott a szkíta ősműveltségben kiemelkedő jelentőségű aranykehely művelődéstörténelmi értékéről! „*Herodotosz szerint a scytha királyok nagy tiszteletben tartották az égből hullott arany [...] kelyhet*”, és „*tiszteletére minden évben nagy engesztelő áldozatokat hoznak*”. (3)

A reformkori magyarság filhellén világgéppel is bírt, és ez a Magyar Tudományos Akadémia jelképe által szintén igazolást nyert. Indokolt arra is utalnom, hogy Hungária bal keze a földön lévő aranypajzson nyugszik: ez jelképi értelmében az emlékezetműveltségi honvédelem örök üzenetét hordozza. Az aranypajzs közepén ugyanis a tudomány és művészet görög istennője, Pallasz Athéné és a magyar nemzeti címer látható: jelképi értelmében ez arra utal, hogy az ókori görög műveltség által a szkítákról megőrzött tudástár révén kell nemzeti történetírásunkban megemlékeznünk az aranykort megtestesítő lovas íjász magyar őseink értékvilágáról! Ezt az üzenetet erősíti fel, hogy az aranypajzs szélén a hun Attila és Leó pápa találkozása látható, mely eseményről már a XIV. századi Képes Krónikánk egyik ábrázolása is megemlékezett. Gróf Széchenyi István megbízása révén olyan remekmű készült, amely a fenti emlékezetműveltségi összefüggések mentén igazolja lovasíjász-ősiségünket, szkíta-magyar-hun azonosságunkat. E festmény alapján készültek el az akadémiai intézmények és a könyvtár pecsétjei is. A XXI. századi régészeti és archeogenetikai kutatások szintén e műveltségi örökségünket fogják majd igazolni! Lovasíjász-nemzetünk őstörténeti jelentősége, Szkítia fogalmi köre a reformkori magyar tudóskör filhellén műveltségi világában nyilvánvaló módon volt képviselve: ez jelenik meg a Magyar Tudományos Akadémia jelképén és dísztermének festményein is, amelyek révén a XIX. századi akadémikusaink művészi szinten is megpecsételt tudásról tettek tanúbizonyságot: lovasíjász-őstörténetünkről, a magyarság szkíta-hun eredetéről!

II. Második honalapítónk, IV. Béla király lovasíjász-hadereje

Második honalapítónk, IV. Béla királyunk 750 esztendővel ezelőtt, 1270-ben hunyt el. Ezen évforduló jegyében indokolt méltón megemlékezni az 1241–1242-es tatárjárás után kiemelkedő országszervező és nemzetmentő uralkodói minőséget felmutató királyunkról. Ez a királyi életút azért teljesebbé válik, mert 1241-ben a muhi csatavesztés után lován elvágatva sikerrel me-

nekült meg az őt üldöző ellenséges lovasság elől! A Kárpát-medencében hatalmas erőt jelentő IX. századi magyar lovasíjász-minőség jelentette az alapját egy évszázaddal később Szent István országszervezésének; és ugyanez a lovas világ teremtette meg IV. Béla király számára a második honalapítás lehetőségét. Az 1241-es muhi csata utáni országépítés rendkívül jelentős és évszázadokon átívelő eredményeket hozott az államszervezés, a hadszervezés és legfőképpen a Kárpátokon túli magyar határvédelem újrászervezése terén. E körben fontos hangsúlyozni királyunk magyar lovasíjász-haderejének csatateri jelentőségét, amely egészen a Hunyadiak koráig meghatározó volt. A muhi csata lovasvilága kapcsán megemlítendő, hogy a XIV. század közepén készített emlékezetműveltségi remekművet jelentő kódexünkben, a Képes Krónikában is megtalálható a fehér lován vágató magyar király sikeres menekülésének ábrázolása. Rendkívüli lovasteljesítmény volt ez IV. Béla király és kísérete részéről, hiszen a mongol haderő a korábbi évtizedekben elért hódításai során minden esetben arra törekedett, hogy az elfoglalt terület uralkodóját elfogja és megölje. Magyarországon ezt nem tudták elérni, mert XIII. századi magyar hőseink remek lovakkal bíró kiváló lovasokként utolérhetetlenek voltak. Korabeli méneseink kiválósága hatalmas hadművészeti előnyt jelentett évszázadokon át, és a lovak megbecsülése a magyar nemesi címerek világában is megmutatkozott. Királyunk menekülésének körülményeiről 1995-ben Hajdu Imre így értekezett: „A muhi csatából szinte a csodával határos módon tudott megmenekülni IV. Béla király.” Ez főként azért sikerült, mert „amikor a király lova kidőlt” a csata utáni hosszú vágta során, akkor a „Fáy-család őse, Rugacs vitéz” volt az, aki „odaadta neki saját lovát, ő pedig a halottak közé feküdt, s holtnak tettette magát”. E magyar vitéz „csak az éj leple alatt tudott elmenekülni a csatateréről”. „Nemes tettét és fiainak az ütközetben tett szolgálatait a király később elismerte, s jutalmul Rugacs két fiának, Donnak és Barnabásnak adta a Fáj nevű földet Abaújban. A család címerében az a jelenet látható, amikor Rugacs IV. Bélának átadja lovát.” (1) IV. Béla király és kíséretének lovas bravúrja nemzetünk számára hatalmas eredményt és reményt jelentett; míg az ellenség számára igen

nagy kudarcot eredményezett. Dr. Csorba Csaba ezt rögzítette: a tatárok számára, ahogy „*telt az idő, egyre inkább semmivé vált a gyors Sajó menti győzelem eredménye*”. „*A király megmenekülése megóvta hazánkat az esetleges trónviszályoktól. [...] A magyar sereg jelentős része megmaradt, a védelem újjászerveződött, a tatár haderő viszont az ellenállási gócok felszámolása és a megszállás biztosítása következtében fokozatosan fogyott, illetve szétaprózódott. [...] Egy esztendővel a Sajó menti csata után – amely korántsem volt magyar szempontból megsemmisítő vereség – a tatárok helyzete az országban egyre inkább tarthatatlanná vált.*” 1242-ben „*a tatárok elvonultak, anélkül, hogy a királyt kézre kerítették volna, s az országot adófizetővé, illetve tatár tartománnyá tették volna*”. „*Muhi voltaképpen egy magyar szempontból győzelmes háború vesztes csatája.*” (2) E körben előzményként indokolt utalnom arra, hogy magyar hadtörténeti értéktárunknak vannak olyan történelmi emlékei is, melyek az őshazában maradt, azaz a XIII. századi „*Magna Hungaria*” keleti magyarságának hadművészeti sikerével függenek össze! Fontos történelmi emlék, hogy 1223. május-júniusában „*Dzsingisz kán hadai*” legyőzik „*az orosz fejedelmek és a kunok egyesült seregét*”, ám ezt követően a „*volgai bolgárok és a baskíriai magyarok győzelmet aratnak a mongolok fölött*”. (3) E körben indokolt utalnom arra, hogy egy évtizeddel később, 1235. május elején indult el Julianus barát és három társa az Esztergom melletti Újfaluból a keleti magyarok megtalálása céljából. A Kárpátokon túlra vezető útjuk során a Duna mentén lévő kereskedelmi és hadiúton jutottak el Konstantinápolyba, majd hajóra szállva keltek át a Fekete-tengeren. Julianus végül meg is találta az őshazát jelentő „*Magna Hungaria*” területén élő keleti magyarokat. Ám most térjünk vissza az 1241. április 11–12-én zajló muhi csata szörnyű következményeire, hiszen ennek során és következményeként a magyar állami és egyházi vezetőink közül többen is elhunytak. Királyunk testvéröccse, Kálmán herceg is remek lovas volt: megsebesült a csatában, ám ennek ellenére szintén meg tudott menekülni. Váltott lovakkal elérte Pestet, és az üldözők elől a Dunán is átkelt, ám végül súlyos sérülései következményeként májusban elhalálozott. Csázma mellett temették

el a beginák monostorában. A magyar államélet meghatározó személyiségei közül Tomaj Dénes nádor, Szerafin fia Andor országbíró, Rátót Domokos tárnokmester és Gutkeled Miklós horvát bán szintén a tatárjárás során elesett hősi halottak közé tartoztak. Csatatéri vértanúink között ott voltak a hadvezéri és vitézi erényekkel bíró magyar főpapjaink is: Mátyás esztergomi érsek, Ugrin kalocsai érsek, Gergely győri, Ádám nyitrai püspök, Rajnald erdélyi püspök, valamint Miklós szebeni prépost, alkancellár. A világhódító Mongol Birodalom által okozott hatalmas pusztítás után rettenetesen nehéz helyzetből sikerült újjászerveznie az országot IV. Béla királyunknak: ez volt a második honalapítás csodája – a muhi csata után pár hónappal később meg is kezdődött! 1241 szeptemberében Geregye nembeli Pál országbíró feladatává tette a Duna vonalának védelmét, hogy a tatárok további pusztítását megakadályozza. (4) Ráadásul a mongolok mellett még a Magyarországra törő osztrák és stájer seregek ellen is meg kellett küzdenie a magyar lovas íjászoknak. 1242 őszén már Bécsig nyomult előre a magyar haderő. Királyunk a Kárpátok védelme jegyében 1243 júniusában megerősítette és bővítette a szepesi nemesek kiváltságait, és meghatározta katonai kötelezettségeik rendjét. Egyúttal a Kárpátokon túli régi magyar gyepűrendszer újjászervezését is megkezdte. E körben legfontosabb volt a haderő újjászervezése: ez oly hamar és jól sikerült, hogy a határvédelmet ellátó magyar lovas íjászaink ezt követően évtizedeken át sikerrel verték vissza a tatár támadásokat. IV. Béla királyunk ezt azzal érte el, hogy újjászervezte a Szörényi bánságot és a Macsói bánságot. IV. Béla király 18 esztendővel Muhi után olyan erős lovasíjász-haderővel rendelkező Magyarországot teremtett, amely nemzetközi szintén is megmutatta a katonai erejét! Fontos hadtörténeti emlékünkből az a csata, amelyre 1259 szeptemberében került sor. A pelagóniai hadszíntéren egyesült görög–magyar sereg szállt szembe az epiroszi–frank csapatokkal! E csatatéri győzelem annak volt köszönhető, hogy magyar lovas íjászaink 1257–1259 között több alkalommal is egyre nagyobb mértékű hadjáratokban vettek részt a Kárpátokon túli térségekben. E térség jelentősége a Duna mentén zajlott kereskedelemről fakadt: a Fekete-tenger partvidékéig

folytatott távolsági kereskedelmünk biztonságát a Kárpátokon túli gyepűtéség magyar lovasíjász-hadereje szavatolta. A pelagóniai csatában VIII. (Palaiologosz) Mikhaél nikeai görög császár seregrészeinek vezérei Ióannész Palaiologosz, Alexiosz Sztrategopoulosz és a thesszáliai Ióannész Dukasz (1239–1289) voltak. A görögöket támogató magyar haderő létszáma további kutatásokat igényel. A *Moreai krónika* ezt rögzítette: „Magyarországról ezerötszázan jöttek, akik mind válogatott lovas íjászok voltak.” Más helyütt arról írt az ismeretlen szerző, hogy voltak e csatában „magyarok vagy háromezren, valamennyien íjászok”; illetve megint másutt pedig azt rögzítette, hogy harcoltak itt „magyarok tizenháromezren, valamennyien íjászok”. (5) A pelagóniai csatában győztes egyesített görög-magyar haderő okán indokolt arra is utalnom, hogy IV. Béla király felesége a görög Laszkarisz Mária volt. Évszázadokon át ható nemzetközi jelentőséggel bírt a Kárpátokon túli magyar lovasíjász-világ által megvalósított határvédelem, melynek megteremtése hatalmas eredmény volt IV. Béla királyunk második honalapítói életútjában. Lovasíjász-ösiségünk kimagasló értékünk!

III. Az „Európa-történetek őstörténeti fejezeteit” a „Duna deltájában” kell kezdeni a „Kr. e. 6–4. évezredben fennálló, úgynevezett Duna-civilizáció” okán

Lovasíjász-őstörténetünk értékvilágának gyökerei kapcsán valójában évezredek átívelő civilizációs értéktárról indokolt gondolkodni, melynek legfőbb térségei a Duna és a Fekete-tenger partvidéke voltak. Glatz Ferenc utalt „a Kr. e. 6–4. évezredben fennálló, úgynevezett Duna-civilizáció felfedezésére”. „Ez a civilizáció nem alkotott államot, de eljutott az írásbeliséghez, bizonyítottan földművelő es állattartó kultúra volt, és hozzá köthető a neolitikum kialakulása a délkelet-európai térségben. Két és fél ezer évvel korábbi, mint az Európa legősibb »magas kultúrájának« tekintett görög kultúra. Ha ez a hipotézis beigazolódik, akkor az Európa-történetek őstörténeti fejezeteit a jövőben nem Mezopotámiában, Egyiptomban, netán a Földközi-tenger keleti partvidékén vagy Hellász félszigetén kell

kezdenünk, hanem a Duna deltájában.” (2) Valójában a Fekete-tenger partvidékén indokolt az őstörténeti kutatásokat folytatni, hiszen a görög-szkíta határtérseget jelentő „Duna deltájában” és a Krím félszigeten folytatott munkálatok a legfontosabbak. Ezek eredményeit a Volga-vidék és Kaukázus történelmi emlékeivel összefüggésben indokolt értelmezni. Ezt a történelmi valóságot Hésziodosz korától kezdve rögzítették az ókori görög történetírók, akik a szkíták ősi voltáról értekeztek. A Magyar Katolikus Lexikon „szkíták, szittyák” szócikkében a következő alapvetések olvashatóak: Vásáry István 1993-ban írt arról, hogy „a középkori történeti írók terminológiájában Szkítia - az a politikai és kulturális háttér, amelyből a magyarság származott”. „Szkítia középkori tana mitikus megfogalmazása volt a magyarság keleti származástudatának, és ugyanazt mondta mitikus formában, amit ma tudományos eszközökkel próbálunk feltárni a magyarság kialakulásának vizsgálatában.” Fontos értékűzenet e tárgykör kapcsán az alábbi megállapítás is! Vásáry István írt arról, hogy „a szintézis munkája alapvetően történész feladat”, és „ez adja a magyar őstörténet kutatásának sajátos nehézségét”: „úgy kell a történeti szintézist elvégezni, hogy legalább egy másik önálló diszciplínában otthonosan mozogjon az ember”. „Enélkül foglalkozni a magyar őstörténettel sarlatánsághoz vezet.” (2) Rendkívül lényeges, hogy minden olyan látásmódot és megállapítást ki kell iktatni a kutatás során, amely „sarlatánsághoz vezet”, melynek elkerülése érdekében fontos felhívni a figyelmet a magyar őstörténeti kutatások terén alapvetést jelentő görög források egyetemes emlékezetműveltségi jelentőségére! Szkíta lovasíjász-államlétünk elemein és több ezer esztendő magyar őstörténeti gyökereink kutatásában valójában azt az életmódot indokolt kutatni és az emlékezetműveltségi összefüggések keretei között értelmezni, amelyet a görögök immár három évezrede szkítának neveztek el. A görög szkíta és tauroszkíta megnevezések ugyanis életmódbeli megnevezések. A görög szkíta szó íjlesztő értelmében a hadi minőség, azaz a lovasíjász-műveltség magas szintje fogalmazódott meg. A görög tauroszkíta megnevezésben a görögökkel kereskedelmi kapcsolatban álló lovasíjász-műveltségű nagyállattartó pásztortársadalom je-

lenítődött meg. A görög szkíta szó az életmód jegyében határozta meg a görögök számára a lovasíjász-műveltségű nagyállattartó pásztorvilág létét. A görög szkíta szó a görög műveltség világában teremtődött meg: ezzel a Fekete-tenger északi partvidékének lovasíjász-műveltségű nagyállattartó pásztorait illették, akikkel a görögök évezredek át kapcsolatban álltak. A középkori magyar krónikáink a szkíta szót akkor használták, amikor a nem magyar művelt világ számára is e közismert, görög műveltségi szóval a magyarság őstörténeti gyökereit fogalmazták meg. Itt indokolt arra is utalnom, hogy a középkori magyar krónikáink világában Európában az egyetlen nagyállattartó pásztorársadalom és nagyhatalmi létet teremtő lovasíjász-nemzet a magyar volt: a magyar krónikások számára a görög szkíta szó nem csupán egy kódex szövegében (mások vagy saját maga által) leírt történeti fogalomként létezett, hanem maga az élő valóság volt. A középkori magyar krónikás leghétköznapibb tapasztalása a saját korának magyar lovasíjász-hadművészete és pásztorvilágának létezése volt. A sok évezredes gyökerű magyar lovasíjász-pásztorvilág, a magyar pásztor életmód hadművészeti értéke a legfontosabb alapvetés. Ezen nagyállattartó és lovas íjász magyar pásztorársadalom görög megnevezése a szkíta, ami íjlesztő értelmű. A görög tauroszkíta szó a lovas íjász magyar pásztorársadalom nagyállat-kereskedelmének őstörténeti emléke: ezen kereskedelmi világ volt a legmeghatározóbb alapja a Fekete-tenger mentén létező szkíta-görög emlékezetműveltségi kapcsolatoknak is. A nyelv kutatás kapcsán indokolt rögzíteni, hogy ez is, mint minden emberi valóság az életmód és az ebből fakadó világkép eredménye. Minden nép olyan, amilyen életmódot folytat. Minden ember az, amilyen életmódban cselekszik. Minden életmód a tükre az elfogadott világképnek. Lovas íjász régészeti leleteink fontossága pedig leginkább a XXI. századi archeogenetikai kutatások okán bírnak kiemelkedő jelentőséggel! A görög műveltség egyetemes értékeket teremtő tudósai által évezredek át folyamatosan rögzített szkíta-hun-magyar azonosságunk jegyében folytatott őstörténeti kutatások tekintetében az is lényeges, hogy az évezredek átívelő nagyállattartó és lovasíjász-életmódunk olyan

nyelvi és látásmódbeli értékvilágot teremtett, melynek lenyomata az életmód változásain túl is maradandó hagyományt örökítettek ránk. Ennek értékörzői a magyar néptánc, a népzene, a hitvilágot megőrző mesevilág jelképkincseinek máig ható lelki üzenetei. A szkíta-hun-magyar azonosságot rögzítő görög emlékezetműveltségi alapvetések okán arra is szükséges utalni, hogy a Magyar Tudományos Akadémia XIX. századi épülete önmagában is a görög műveltségi látásmód jelentőségét mutatja föl! A „*főhomlokzat tagoltságának rendszerén*”, az „*antik görög mintákra emlékeztető oszlopok és párkányok*” láttán nyilvánvaló, hogy ezen művészeti megjelenítés „*a hellenistikus classicizáló iskolából került ki*”. Az Akadémia „*előcsarnoka arányaival és tagoltságával a palota legszebb részeinek egyike*”. „*Nemes anyagból faragott oszlopai és színes padlóburkolata csak alaphangját ütik meg annak a polychromiának, amelyet építészünk az antik görög templomok színes díszítésű tagozásának szellemében ide is szánt.*” Akadémiánk díszterme, azaz „*nagyterem az Akadémia ünnepélyes közüléseinek színhelye, palotánk legdíszesebb része*”, ahol a karzat korlátján „*sorakozó kariatidák*”: „*korinthizáló stílusú aranyozott*” díszítmények. (3) Tudománypalotánk dísztermében Lotz Károly *Szent István kora* című hatalmas falfestménye a XIX. századi „*akadémiai képes krónika*”, amely a szkíta-hun-magyar történelmi emlékezetműveltségi örökséget látható tudássá tette. Dísztermünkben Lotz Károly falképei valóban a díszére válnak a XIX. századi magyar akadémiai tudományosságunknak!

IV. Szkíta őseinket idéző magyar huszáraink voltak az 1848–1849-es szabadságharcunk hősei

Március 15. hatalmas nemzeti ünnepünk a Kárpát-medencében. Dicsőséges 1848-as korszakunk okán indokolt arról megemlékeznünk, hogy az első felelős magyar kormány, a Batthyány-kormány több miniszterének az életútjában is számos, a magyar huszárság értékvilágával kapcsolatos történelmi emlék maradt fenn; sőt, többen ifjan maguk is huszárok voltak. Gróf Batthyány Lajos első alkotmányos miniszterelnökünk

ifjú korában huszártiszt volt. Batthyány 1827 áprilisától szolgált a 9. (Frimont) huszárezredben, ahol 20-án már huszárhadnaggyá léptették elő. Négy év huszárélet után lépett ki a hadseregből. (1) Szemere Bertalan belügyminiszter volt a Batthyány-kormányban. Az Országos Honvédelmi Bizottmány idején, 1849. február 17-én kelt Debrecenben Szemere Bertalan országos főbiztos dicsőítő röplapja a huszárságról, mely szerint a „*huszárnak híre tovább elrepült mint országunknak s nemzetünknek híre*”: a „*huszár örököse apáink lovaglásbeli ügyességének*” és „*apáink vitéz bátorságának*”. „*A huszár. Hacsak hallom e nevet, lelkem emelkedik édes érzéssel. A huszár nevezet nemcsak hazánkban, de egész Európában, sőt egész világon egyértelmű a vitéz, a hős nevezettel. [...] Egy huszár tíz ellenséget még kevesell, húsnak ellene vág, a félelmet nem ismeri, borral és dicsőséggel él, a halált párnának tekinti, melyen aludni fog, míg a feltámadási trombita ismét felkölti. A huszár, ha béke van, bajusztát, lovát és kedvesét simogatja, de a békében maga is, lova is megöszül. Mint az oroszlán a rengetegben s pusztákon, a huszár csak a harcban él, csak ott él ő, nótája az ágyú döngése, öröme a kardnak pengése, s minthogy számolni írásból nem tanult, bab helyett levágott fejekkel számolgatja ki amit tudni akar. A huszár egy gyönyörű virágszál, mely az elhunyt magyar hősök sírjából kelt ki. [...] Oh huszár, huszár! Te vagy a magyar szemefénye. Az Isten téged ünneppnap teremtett. Az angyalok énekeltek születésedkor. Már bölcsőd felett babérkoszorú lebegett, – bár nem látta anyád, ott lebegett az. [...] Ahol tehát huszárt látok, szívesen fogok kezét vele, övé utolsó ingem, utolsó pohár borom, az utolsó áldás is, mely a lélekkel belőlem kiszakad. Nem adom azt se gyermekemnek, se anyámnak, se testvéremnek, – egy huszárnak adom. A régi magyar vitézség a huszárbán született újra. A hazát a huszár karja és példája menti meg. [...] A huszárélet a híres és vitéz élet. Azt mondta egy tudós ember, hogy halál után az égen mindenik egy csillaggá változik. [...] Ha akarjuk ismerni, milyen volt a szittyá faj, a deli huszárokon legelteszük szemünket.*” (2) A fentiek azért is fontos magyar emlékeztetőműveltségi alapvetések, mert Szemere Bertalan a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja is volt! Továbbá azért is

kimagasló értékkel bírnak, mert 1849 májusától három hónapon át Szemere Bertalan lett a második felelős magyar kormány miniszterelnöke, és egyben a belügyminiszteri tisztelet is betöltötte. Gróf Széchenyi István közlekedésügyi miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia tagja 1810-től a 7. huszárezredben szolgált. Lovas katonaként számos siker részese volt. 1814-ben a futárteljesítményért (többek között) megkapta a porosz katonai érdemkeresztet, valamint a Szent Móric és Lázár Rend fehér keresztjét. 1826-ban kilépett a Hessen-Homburg huszárezredből; és ezt követően tett cselekedetei révén lett huszártisztből „*a legnagyobb magyarrá*”! A fenti adalékok alapján ki kell mondani, hogy az évezredek átívelő lovasjász-műveltségünk méltó örökösei voltak a magyar huszárok, akik évszázadokon át felmutatott csatateri vitézségi diadalokkal világhírűvé tették a magyar lovas nemzet hadművelési értéktárát!

V. „**Egy vérből valók vagyunk**”: lovasjász-őstörténetünk a Magyar Katolikus Lexikon és az archeogenetika fényében

A szkíta-hun-magyar összefüggések kapcsán a Magyar Katolikus Lexikon „*szkíták, szittyák*” szócikkében ez olvasható: „*Nagyállattartó lovas életmódjuk sok tekintetben hasonlított őseinkéhez; [...] nagy szerep jutott a díszes öveknek; »oldaldeszák« nyergekben ültek és fegyverük a visszacsapó reflexij volt. A szkíták, szittyák »találták fel« az oldalpálcás zablát, a bőr nyerget, a bőrszjából készült kengyelt és a díszes lószerszámot. Művészetükben az állatábrázolások uralkodtak; a megtermékenyülés pillanatában ábrázolt szarvasok és a »griffmadarak«, harci jelenelek és állatábrázolások csörgőik a Kárpát-medencéből is szép számban kerültek elő. Ismerték a csodaszarvas-mondát, a fehérló-áldozatot és a részleges lótemetkezést. Szkithia felbomlása után a szkíta népesség egy része tovább élt a hunokban, az avarokban és közvetve a magyarokban is.*” Az „*autochton Kárpát-medencei őslakosságban a mai napig köztünk élnek*”. A „*nyíl*” szócikk pedig a következőket rögzítette: Anonymus szerint a „*szittyá nemzet*”, azaz „*a honfoglaló magyar az ijjal-nyállal különbül bánt, mint a*

világ összes nemzetei közül akármelyik”. A Magyar Katolikus Lexikon rendkívül fontos összegzései nyomán felmerül több kérdés is. Miért nincs olyan magyar lexikon, melyben a „*lovas íjász*” önálló szócikként rögzíthetné a lényegi adatokat? Miért nem szerepelnek a fenti lexikon őstörténeti alapvetései az 1945 után kiadott történelemtankönyveinkben? Fontos válasz az, ami a Magyar Katolikus Lexikon „*őstörténetünk tabui*” szócikkében olvasható a szkíta-hun-magyar összefüggések kapcsán, mivel ezen tárgykörök e lexikon megállapítása szerint „*a magyar őstörténet azon részei, amelyek kutatását a hivatalos állami/akadémiai művelődéspolitikai irányítói (a múltban és a jelenben), tudománytalannak hirdetve, akadályozzák, elutasítják, eredményeit tagadják s a tankönyvekből kitiltják*”, ennek a következménye lett „*a magyar történelemből száműzött szkíta-kérdés*”.

Napjainkban azonban már érzékelhető a változás szele. Szkíta-magyar őstörténetünk történelmi valósága kapcsán fontos a következő archeogenetikai tudományos megállapítás! A Magyarságkutató Intézet főigazgatója, dr. Horváth-Lugossy Gábor kijelentette, hogy a Kárpát-medencében élő nemzetünk eredete kapcsán fontos, hogy a „*hun-avar-magyar lakosság között genetikai folytonosság volt*”. (1) A XXI. századi archeogenetika kutatási eredmények összegzésének alapját a lovas íjász őseink régészeti leletei, illetve leginkább vonatkozó tudományos megállapítások jelentik: ez az értelmezési keret jelenti a történetírás alapját. Ezen szempontrendszer jegyében méltán tartotta elsődlegesnek a lovas temetkezések régészeti leleteit László Gyula, hiszen lovas íjász őseink hadművészeti értékára tette lehetővé a Kárpát-medencében a magyar állam megteremtését a IX. század végétől. Lovasíjász-világunk biztosította hazánk honvédelmét Szent István király országában. Középkori Magyarországunk nagyhatalmi léte a Hunyadiak korában a lovasíjász-huszárság határvédelmi jelentősége mentén is értelmezendő. Ezen hadművészeti minőség jegyében fontos utalnom Albrecht Dürer 1517-ben készített alkotására, melynek magyar lovas íjász hátrafelé nyilazó volta Európában még akkor is különleges élményt jelentett. Indokolt kiemeltem hivatkoznom arra, hogy a lovasíjász-minőség alapvetően eltérő hadművészeti értékárát

jelenített meg, mint a nyugati páncélos lovagság. A legfontosabb különbség, hogy honvédelemre és határvédelemre valójában alkalmatlan volt a nyugati páncélos lovagság, hiszen a XV. századi keresztény, reneszánsz Európát a magyar lovasíjász-huszárság védte meg a törökök világhódító haderejével szemben. Ezen hadművészeti valóságunk okán viszont indokolt utalnom arra is, hogy magyar történetíróink világában az értelmezési keret természetesen mindig is bővebb volt. E tárgykör kapcsán leginkább azt fontos látni, hogy hazát teremtő lovas íjász nemzeti értékárunk évezredek átívelő módon igazolt az eredetmondáink, a népemlékezet és a középkori krónikairódmunk révén, valamint évezredek átívelő módon a görög műveltségi források által is. A szkíta-hun-magyar lovasíjász-azonosságunk bizonyítékait a magyar és a görög világ tudástára egyaránt magas szinten igazolta. Ezen alapvetés mentén a legfontosabb azt rögzíteni, hogy a „*lovasíjász-régészettudomány*” tudományos megállapításai jelenthetik azt az értelmezési keretet, melynek központi látásmódja révén van mód azon lovas temetkezések körét is vizsgálni, melyek a magyar őstörténet nagyállattartó lovasíjász-pásztorvilágának emlékezetét őrzik. Lovaspásztor-életmódunk és lovasíjász-hadművészetünk államalkotó erőt jelentett minden korszakban: ezek nyilvánvaló összefüggéseinek és átfedéseinek fényében indokolt az archeogenetika kutatási eredmények alapjául szolgáló régészeti lényeglátást is megteremteni. A Kárpát-medence és a Kaszpi-tenger közötti lovasíjász-világ régészeti kutatása, különösen a Fekete-tenger partvidéke és a Kaukázus térsége tekintetében, a lovasíjász-archeogenetika tudományos eredményei által a XXI. században ismét igazolódni fog szkíta-hun-magyar azonosságunk, melynek történelmi valóságát a nemzeti történetíróink és a görög források mindig is rögzítették! A XXI. században a lovasíjász-archeogenetika eredményeinek elemzése és összegzése terén indokolt hivatkoznom arra az alapvetésre, hogy szkíta-hun-magyar azonosságunk kapcsán a tudományos álláspont kialakítása terén több értelmezési keretet is szükséges meghatározni. A lovasíjász-életmód emlékezetműveltségi kerete és az archeogenetikai kutatások eredményei metszetében a Kárpát-medence és a Fekete-

tenger partvidéke mellett a leglényegesebbek a baskíriai, a volgai onogur-bolgár térség régészeti emlékei. A türkmén térség kutatása is szolgálhat kiegészítő adatokkal. A tudományos világban a többnyelvűség kapcsán használt „*multietnikus*” fogalmi kör okán valójában arra fontos felhívni a figyelmet, hogy alapvető szempontként a lovasíjász-hadművészet (szkíta) és a pásztor életmód (tauroszkíta) jelenti a lényegét a szkíta-hun-magyar azonosság igazolása terén. Vérszerződésünk áldomási szertartása Etelközben arra mutat rá, hogy az azt megelőző időszakban a IX. századi magyar lovasíjász-világunk hét hatalmi térségben is meghatározó haderőt és ekként nyilvánvaló államhatalmi valóságot is képviselt, melynek révén vezéreink, azaz hadvezéreink az erők egyesítésével új központi hatalmat teremtettek. Ezen erőegyesítés eredményeként teremtettek őseink hazát a Kárpát-medencében! Hétmagyarjaink egy akaratban egyesítették magyar nemzetünket Etelközben, azaz a csángók által ma is lakott ősi gyepevidéken! Vérszerződési testvérek vagyunk mi, magyarok! Kecskemét városházának dísztermében ott ékeskedik Székely Bertalan *Vérszerződés* című hatalmas festménye: minden, e korszakot tárgyaló történelem-tankönyv címlapjára ezt szükséges feltenni! Ezt a magyar testvériséget tette halhatatlan zenei élménnyé az Ismerős Arcok rockegyüttes *„Egy vérből valók vagyunk”* üzenete a *Nélküled* címet viselő zeneszámuk által! Vérszerződésünk áldomási szertartása révén is valóban egy vérből valók vagyunk! Nemzeti sorsközösségünk vállalása és történelmi öntudatunk megélése által újítódik meg ezen ősi örökség minden nemzedékben. A velünk együtt sorsközösségben élni, cselekedni és érezni szándékozó népesség *„hungarus”*-tudata a magyarrá válás érzelmi alapja révén a történelmünk során folytonosan megújuló nemzeti szövetünk igazi hungarikumát jelentette az elmúlt évszázadok során. Mohács utáni nemzetlétünk megőrzésében ez a magyar lelkiületi tartalom évszázadokon át ható módon volt jelen: különleges értéktár ez Európa történelmében! Nemzettörténetünk és hazafiságra nevelésünk terén kiemelkedő jelentőséggel bír, hogy Magyarország archeogenetikai tudomány-nagyhatalommá lett a XXI. századra tudósaink eredetkutatásai eredményei révén. Méltó folytatása ez annak a középkori krónikáink által megtestesített

értékvilágnak, melynek révén a középkori Európában *„Archiregnum Hungaricum”* néven nevezett hazánk, Szent István országa a Hunyadiak koráig emlékezetműveltségi nagyhatalom volt. Középkori krónikáink alapvetése, hogy magyar nemzetünk az európai szkíták világából való, hiszen *„Szkítia Európában van”*. Hatalmas jelentőségű az is, hogy a középkori magyar krónikaíróink egyszerre rögzítették hangsúlyosan, hogy *„Szkítia Európában van”*; és ehhez azt is hozzátették, hogy ez a világ *„Kelet felé terjed”*. Középkori magyar krónikaíróink révén ki kell mondani, hogy a magyar nemzet Európa ősnépe. Ezt igazolja az európai műveltséget megteremtő görög értékvilág, melynek hatalmas tudósai a szkíta kortól kezdve mintegy 3 évezreden átívelő módon fogalmazták meg ezt a történelmi valóságot.

Szkíta-hun-magyar azonosságunk emlékezetműveltségi jelentősége kapcsán indokolt megfogalmazni egyetemes szinten is, hogy ez a történelmi örökség (az évezredekken átívelő magyar és a görög tudástár révén) Európa legősibb írásbeliséggel is igazolt nemzettörténelmi emléke! A fenti alapvetések jegyében bízom abban, hogy a Magyar Katolikus Lexikon ebbéli tartalma a 2020-ban kiadásra kerülő tankönyveinkbe is bekerül, hogy ekként magyar őstörténetünket az archeogenetikai kutatások tudományos eredményeivel alátámasztva a történelmi hűség jegyében ismerhesse meg az ifjú nemzedék! A történelmi emlékezetműveltség sarokkövét jelentő szkíta-hun-magyar azonosságunk történelmi valóságát gróf Széchenyi István egyik fia, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjává lett gróf Széchenyi Béla (1837–1918) is rögzítette az *Emlékezzünk régiekről* címet viselő írásában! Szkíta őseinkről a következőket emelte ki: *„Magyarország javáért és fennmaradásáért”* folytatott cselekedeteink során fontos tudnunk azt *»a szittyia magyarok«* világáról, hogy *„vitéz utódaik Európa szívében a IX-ik században alkotának”* országot. Tette ezt 80 esztendősen, 1917-ben oly értékűzenettel, amely a XXI. században is a magyar hazafiságunkat tudja erősíteni a Kárpát-medencében: *„egyetértés, összetartás és egymás iránti bizalom”* révén van mód arra, hogy *„imádott hazánk, Magyarország oly nagy, szabad, megelégedett és hatalmas”* legyen, mint *„azt Széchenyi István élte legboldogabb pillanataiban lelki szemei előtt látta”!* (2)

Források: I. A XIX. századi „akadémiai képes krónika” tanúbizonyossága szkíta-hun-magyar őseinkről tudománypalotánk dísztermében. (1) Zolnay László: Kincses Magyarország. Középkori művelődésünk történetéből. Bp., 1977. 65. o.; (2) Ujváry Zoltán: A magyar folklorikatás kezdetei. Gyűjtési felhívások. In: Ethnographia. A Magyar Néprajzi Társaság értesítője. 116. évfolyam. Budapest, 2005. 42. o.; (3) Róheim Géza dr.: A kazár nagyfejedelem és a turulmonda. In: Ethnographia. A Magyar Néprajzi Társaság értesítője. 28. évfolyam. Budapest, 1917. 70. o.; **II. Második honalapítónk, IV. Béla király lovasíjász-hadereje.** (1) Hajdu Imre: A megmentők jutalma. In: Szabadidő. Az Észak-Magyarország csütörtöki melléklete. 1995. július 27. címlap; (2) Dr. Csorba Csaba: Muhi a magyar történelemben. In: Észak-Magyarország. 1988. november 26. 7. o.; (3) Magyarország történeti kronológiája. Főszerkesztő Benda Kálmán. I. kötet. A kezdetektől 1526-ig. Bp., 1981. 137. o.; (4) Magyarország történeti kronológiája. I. kötet. Bp., 1981. 148. o.; (5) Moravcsik Gyula: Az Árpád-kori magyar történet bizánci forrásai. Bp., 1988. 317–320. o.; **III. Az „Európa-történetek őstörténeti fejezeteit” a „Duna deltájában” kell kezdeni a „Kr. e. 6–4. évezredben fennálló, úgynevezett Duna-civilizáció” okán.** (1) Glatz Ferenc: Elnöki zárzó – Tudománytörténet szekció. Az őstörténelem ku-

tatásának hasznáról. In: Magyar őstörténet. Tudomány és hagyományörzés. MTA BTK MÖT Kiadványok 1. Sorozatszerkesztők: Vásáry István és Fodor Pál. Szerkesztették: Sudár Balázs, Szentpéteri József, Petkes Zsolt, Lezsák Gabriella, Zsidai Zsuzsanna. MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Budapest, 2014. 383. o.; (2) Vásáry István: Tudomány és hagyományörzés. Bevezető előadás. In: Magyar őstörténet. Tudomány és hagyományörzés. MTA BTK MÖT Kiadványok 1. Sorozatszerkesztők: Vásáry István és Fodor Pál. Szerkesztették: Sudár Balázs, Szentpéteri József, Petkes Zsolt, Lezsák Gabriella, Zsidai Zsuzsanna. MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Budapest, 2014. 14. o.; (3) Divald Kornél: A Magyar Tudományos Akadémia palotája és gyűjteményei. Bp., 1917. 22., 32., 37. o.; **IV. Szkíta őseinket idéző magyar huszáraink voltak az 1848–1849-es szabadságharcunk hősei.** (1) Ács Tibor: Batthyány Lajos, a huszártiszt. Bp., 2008.; (2) Kossuth Lajos összes munkái. XIV. kötet. Felelős szerkesztő Ember Győző. Bp., 1953.; **V. „Egy vérből valók vagyunk”: lovasíjász-őstörténetünk a Magyar Katolikus Lexikon és az archeogenetika fényében.** (1) Terc. In: Hír TV 2019. november 2. 11 óra 35 perc; (2) Gróf Széchenyi Béla, a magyar szent korona őre: Emlékezzünk régiokról. In: Turán. 1917. január. 1. szám. 14., 16. o.

A
MAGYAROKNAK
URADALMAIK;

MIND A REGI, MIND A MOSTANI
ODORBEN.

IRTA
DUGONICS ANDRÁS
KIRAJI OKTATO

Tizen-négy rézre-metszett pálsokkal.

PESTEN ÉS POZSONYBAN,
FUSKUTI LANDERER MIHÁLY
bütőivel és költéségével.

1801.

Hogy a' mi édes *Magyar* Eleink *Szittyiában* nem csak laktanak, hanem (úgy-mint tulajdonjokban) uralkodtanak-is; az nálunk (azoknak hál'-adatos Utóiknál) oly alapos hagyomány, melynek ellene mondan éppen annyit tönne: mint délben a' nap-világot tagadni. Ezt nálunk a' magyar gyermekek-is tudgyák, és magokat (főképpen a' *Tisza*-menttében) *Szittyiai Magyaroknak* mind nevezik, mind neveztetik.

